

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2483 ในปี พ.ศ. 2541 ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นหลายมาตราเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการ และมาตราหนึ่งที่มีการบัญญัติไว้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ คือ มาตรา 90/77 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า หนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราวก่อนขึ้นตามแผนเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ให้จัดอยู่ในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 130 (2) มาตรานี้อยู่ในหมวดการขอรับชำระหนี้เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด โดยมีความหมายว่า เมื่อศาลได้มีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการและได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดอันมีผลทำให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว ในส่วนของหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราวก่อนขึ้นตามแผนเพื่อการฟื้นฟูกิจการให้มีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ได้ในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่ในทางปฏิบัติช่วงเวลาที่ผู้ทำแผนหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถก่อนหนี้ได้ในช่วงเวลาของการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจนกระทั่งวันที่แผนฟื้นฟูกิจการได้รับความเห็นชอบ เพราะเมื่อแผนฟื้นฟูกิจการผ่านความเห็นชอบแล้วผู้บริหารแผนจะเข้ามาเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลกิจการของลูกหนี้ต่อไป แต่จากถ้อยคำที่บัญญัติในกฎหมายมาตรา 90/77 วรรคสามว่า "ก่อนขึ้นตามแผน" ทำให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายเป็นสองทางว่า ในกรณีที่มีการก่อนหนี้เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการในช่วงเวลาที่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจนกระทั่งวันที่แผนฟื้นฟูกิจการได้รับความเห็นชอบ หนี้ดังกล่าวจะได้รับบุริมสิทธิก็ต่อเมื่อมีการกำหนดให้สามารถก่อนหนี้ได้ในแผนฟื้นฟูกิจการ และอีกความเห็นหนึ่งคือในกรณีที่มีการตีความกฎหมายว่าแม้แผนฟื้นฟูกิจการไม่ผ่านความเห็นชอบก็ยังได้รับบุริมสิทธิเพราะมีการกำหนดให้สามารถก่อนหนี้ได้แล้วในแผนฟื้นฟูกิจการ แม้ต่อมาภายหลังแผนฟื้นฟูกิจการจะไม่ได้ได้รับความเห็นชอบก็ตามหนี้ดังกล่าวยังคงได้รับบุริมสิทธิอยู่ดี นอกจากนี้ ยังมีความเห็นในการตีความกฎหมายมาตราดังกล่าวเป็นอีกสองทางว่า การที่กฎหมายบัญญัติคำว่า "เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ทำแผน" ย่อมมีความหมายชัดเจนว่า เป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้น เพราะอยู่ในระหว่างผู้ทำแผนกำลังทำแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น การก่อนหนี้ในกรณีนี้จึงเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นตามแผน และอีกกรณีหนึ่งคือการก่อนหนี้ตามมาตรานี้จะต้องมีแผนฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นก่อนหนี้ดังกล่าวจึงจะได้รับบุริมสิทธิ เพราะกฎหมายบัญญัติคำว่า "ตามแผน" ไว้หลังคำว่า การก่อนหนี้ แต่เหตุที่มีคำว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผน

เนื่องจากมีความผิดพลาดหรือเกิดความหลงลืมในขณะที่ร่างกฎหมาย ทำให้ไม่ได้ตัดคำว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ทำแผนออกไปเพราะบุคคลดังกล่าวไม่สามารถก่อนนี้ภายหลังที่มี แผนฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น การก่อนนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ทำแผนย่อมได้รับ บุริมสิทธิแม้เป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจบุคคลดังกล่าวที่จะก่อนนี้ในระหว่างฟื้นฟูกิจการได้ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายดังกล่าวจึงยังเป็นปัญหาในการตีความ เรื่องการบังคับใช้กฎหมายในการเริ่มต้นพิจารณาการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ว่าหนี้ที่เจ้าหนี้จะได้รับ บุริมสิทธินั้นต้องเป็นการก่อนนี้ในช่วงเวลาใด อีกทั้งขั้นตอนในการพิจารณาการให้บุริมสิทธิหรือ สิทธิพิเศษใดๆ ทางกฎหมายแก่เจ้าหนี้หรือบุคคลใดที่ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในระหว่างฟื้นฟู กิจการก็ยังไม่มียกเว้นที่กำหนดยกเว้นการพิจารณาไว้อย่างเป็นทางการเป็นชัดเจน ตลอดจน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีอยู่เดิมและสิทธิของเจ้าหนี้รายใหม่ที่เข้ามาให้ความ ช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการก็ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากการให้บุริมสิทธิสำหรับเจ้าหนี้ที่ให้ความ ช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ สิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะต้องคำนึงถึงเสมอ คือ สิทธิของ เจ้าหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการ (Pre-creditors) เพราะไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิ หรือหลักประกันในรูปแบบใดในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการล้วนส่งผลกระทบต่อสิทธิตามกฎหมาย ของเจ้าหนี้และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ทั้งสิ้น เนื่องจากการให้สิทธิเช่นว่านั้นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน อาจได้รับส่วนแบ่งในการชำระหนี้ลดลงหรือไม่ได้รับชำระหนี้เลยหากต่อมาลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการไม่ สำเร็จ ซึ่งในขณะเดียวกันก็จะมีจำนวนเจ้าหนี้เพิ่มมากขึ้น คือ เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือใน การฟื้นฟูกิจการ (Post-creditors) มายื่นคำขอรับชำระหนี้พร้อมกับเจ้าหนี้รายอื่นๆ ด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงต้องพิจารณาถึงความจำเป็นในการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการให้มี ความเหมาะสมชัดเจน และเป็นธรรมในการกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้รายอื่นให้น้อยที่สุดภายใต้ หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย เพราะอาจมีบางกรณีที่ลูกหนี้ขอชดเชยกับเจ้าหนี้บางรายหรืออาศัย ช่องว่างทางกฎหมายเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการ โดยมีเจตนาเพื่อ มิให้เจ้าหนี้รายอื่นได้รับชำระหนี้ตามสิทธิที่ควรจะได้รับหรือไม่ให้ได้รับชำระหนี้เลย โดยมีได้มี วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินของลูกหนี้ในกระบวนการฟื้นฟู กิจการอย่างแท้จริง ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำที่ขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ ต้องการให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้และท้ายที่สุดมูลค่าของกิจการก็จะลดลง แต่จะมีจำนวนของเจ้าหนี้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/75 คือ หนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ กฎหมายได้บัญญัติให้หนี้ดังกล่าวมีบุริมสิทธิในลำดับ

เดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ บุริมสิทธิ ในหนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน แต่ในกฎหมายล้มละลายกลับมิได้บัญญัติให้บุริมสิทธิ ดังกล่าวเป็นหนี้บุริมสิทธิตามลำดับการชำระหนี้ตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าหนี้ที่เกิดขึ้นจะได้รับบุริมสิทธิในฐานะใด ซึ่งกรณีดังกล่าว เป็นปัญหาที่เกิดจากการบัญญัติกฎหมายไม่สอดคล้องกับทางปฏิบัติ เพราะการบัญญัติให้หนี้ที่เกิดขึ้นในกระบวนการฟื้นฟูกิจการมีบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เมื่อลูกหนี้ เข้าสู่กระบวนการล้มละลายภายหลังที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กับการขอรับชำระหนี้จะต้องเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งหาได้บังคับใช้ เรื่องบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษารูปแบบและขอบเขตของการให้บุริมสิทธิ สำหรับเจ้าหนี้เดิมและเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตามรูปแบบกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศต่างๆ ตลอดจนขั้นตอนในการพิจารณาการให้บุริมสิทธิหรือสิทธิพิเศษทางกฎหมายแก่เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีอยู่เดิมและ สิทธิของเจ้าหนี้รายใหม่ที่จะได้รับหากมีการให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เพื่อจะได้ทราบถึงข้อดี ข้อเสียและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จากการใช้มาตรการดังกล่าว รวมทั้งสามารถสรุปขอบเขตของการให้บุริมสิทธิให้ชัดเจนเหมาะสม และเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนการฟื้นฟูกิจการและเจ้าหนี้รายใหม่ที่เข้ามาในระหว่างที่มีการ ฟื้นฟูกิจการตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลและมีความสัมพันธ์ทางการค้าที่ราบรื่นระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่เกี่ยวข้องในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการ และในขณะเดียวกันการฟื้นฟูกิจการจะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ กิจการ เพื่อจะได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในระหว่างฟื้นฟูกิจการมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตาม สัดส่วนหนี้ที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และท้ายที่สุดยังเกิด ประโยชน์ต่อสังคมในการรักษากิจการนั้นให้สามารถดำเนินธุรกิจไปโดยไม่ต้องเลิกจ้างคนงาน หรือต้องขายกิจการของลูกหนี้แบบแยกชิ้นส่วน หรือการขายแบบ piece meal

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของการให้บุริมสิทธิแก่ เจ้าหนี้ที่มีอยู่เดิมและเจ้าหนี้ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการ ตลอดจนแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังของการกำหนดลักษณะการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหนี้เดิม และเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการทั้งในและนอกประเทศ

2. วิเคราะห์ถึงผลกระทบ ข้อดี ข้อเสีย รวมทั้งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลายไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ
3. เสนอทางออกหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาค่าจะเกิดขึ้นจากการเพิ่มเจ้าหน้าที่รายใหม่ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการ การพิจารณาหลักเกณฑ์การให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทยที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มคนทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมควรเป็นลักษณะใด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการนี้จะศึกษาถึงวิวัฒนาการ หลักเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายในการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ประเภทต่างๆ ในการฟื้นฟูกิจการกับหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาวิธีการและกรอบของการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทย เพื่อให้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหน้าที่รายใหม่ที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนการฟื้นฟูกิจการ โดยวิธีการที่ใช้ในการวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยจากเอกสาร โดยศึกษาจากตัวบทกฎหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนแนวคำพิพากษา บทความและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

ในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทย การให้บุริมสิทธิหรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 90/77 วรรคสาม ประกอบกับมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 นั้น มีหลักเกณฑ์ที่ไม่เพียงพอที่จะจูงใจให้มีการให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการได้ดีเท่าที่ควรและอาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการก็ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีการศึกษาถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการบัญญัติกฎหมายที่จะให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการอย่างละเอียดว่าการบัญญัติกฎหมายให้สิทธิตามที่กฎหมายล้มละลายไทยบัญญัติอยู่นั้นมีความเหมาะสมดีแล้วหรือควรแก้ไขในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะกำหนดวิธีการศึกษาวิจัย 1 วิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Academic Research) โดยเป็นการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research)

- ศึกษาจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการให้บริมสิทธิสำหรับเจ้าหนี้เดิมและเจ้าหนี้ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- ศึกษาจากบทความ, ตำราวิชาการ, สิ่งพิมพ์ต่างๆ และตัวอย่างคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการให้บริมสิทธิสำหรับเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 ได้พิจารณาถึงปัญหาและขอบเขตของการให้บริมสิทธิแก่เจ้าหนี้รายเดิมและเจ้าหนี้รายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการ ตลอดจนแนวความคิดและหลักเกณฑ์พื้นฐานของการกำหนดการให้บริมสิทธิในเจ้าหนี้ประเภทต่างๆ ตามกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483, The United States Bankruptcy Code และ The Insolvency Act 1986
- 2 ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาการให้บริมสิทธิ ข้อดี ข้อเสีย และปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการให้บริมสิทธิแก่เจ้าหนี้รายใหม่ที่เข้ามาเพื่อการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยและต่างประเทศ
- 3 เสนอแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้การให้บริมสิทธิสำหรับเจ้าหนี้รายใหม่ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลายไทยให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย